

2025-06-24

Kulturdepartementet

Dnr: 2025/00320

Remissvar från Handelsbolaget Svenska Bio Lidingö på betänkandet
Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland (SOU 2025:24)

Handelsbolaget Svenska Bio Lidingö

Svenska Bio är en familjeden driven biografkedja med över 40 biografer och 500 anställda. Verksamheten finns företrädesvis i små och medelstora städer – från Trelleborg i söder till Skellefteå i norr – samt dotterbolag i Danmark och Finland. Med mellan 2 och 3 miljoner biobesök årligen är det Sveriges näst största biografkedja.

Sammanfattning

Svenska Bio tillstyrker filmutredningens förslag i sin helhet. Vår bedömning är att utredningens analys är välgrundad och dess förslag motiverade. De kommentarer som lämnas nedan bör ses i ljuset av detta. Vi hoppas att detta remissvar kan erbjuda den mindre biografens perspektiv på den analys och de förslag som utredningen presenterar. Vi kan dock inte nog betona att den viktigaste åtgärden för svensk film är att en reform faktiskt genomförs. Hellre en filmreform med brister än ingen reform alls.

Inledning

Svensk films betydande framgångar har haft stort inflytande på omvärldens bild av, och relation till, Sverige. Detta har inte bara haft ett betydande kulturellt värde – den svenska filmens genomslagskraft har skapat ett större inflytande än befolkningsmängden motiverar. Detta har stärkt varumärket *Sverige*, ökat den internationella medvetenheten om landet och haft stort näringspolitiskt värde.

Betydelsen för den inhemska kulturen har, om möjligt, varit ännu större: svenska filmer har genom åren etablerat gemensamma referensramar som utgjort en viktig del i den väv som utgör landets kulturella identitet och ligger till grund för dess särprägel och sammanhållning.

Biografens unika format har i detta avseende varit central för att möjliggöra filmens genomslagskraft att påverka, engagera och beröra. Som samlingsplats har biograferna också utgjort ett nav för många mindre orters stadskärna. För en stad med en biograf är en kulturellt rikare plats att bo på. En biograf levandegör inte bara filmen. En biograf i drift levandegör också staden.

Att värna den svenska filmen och de svenska biograferna är att värna den svenska kulturen, de svenska småstäderna och varumärket *Sverige*. Vår bedömning är att Filmutredningen tar fasta på detta och på ett förtjänstfullt sätt tydliggör de utmaningar som finns men också presenterar en väl avvägd och genomtänkt plan framåt. Vi vill med detta remissvar erbjuda våra kommentarer på de reformförslag som presenteras.

Tydligare nationella filmpolitiska mål

Vi tillstyrker utredningens förslag till fokuserade mål för den svenska filmpolitiken med följande kommentarer.

I ett litet språkområde som Sverige krävs i hög utsträckning offentlig finansiering för att kunna producera inhemsk film. Med begränsade medel är det nödvändigt att prioritera hur dessa fördelas. Det är vår bedömning att man behöver ge företräde till filmer som blir relevanta för så många som möjligt. Vi anser därför att det tredje målet som utredningen föreslår, *Att svensk film når en stor publik*, bör göras till huvudmål för den svenska filmpolitiken med övriga förslag som undermål.

Vår erfarenhet, med biografer både i och utanför storstäderna, är att bred svensk film har som störst genomslag i de mindre städerna. Genom att stödja svensk film med potential till stor publik, stärks möjligheterna för biografer i hela landet, vilket i sin tur bidrar till att uppnå det som presenteras som mål nummer två, *Att film visas i hela landet*. Vi motsätter oss inte målet att film ska visas i hela landet men vill mena att en prioritering av svensk film som når en stor publik bör ges företräde eftersom det också stärker möjligheterna för övriga mål att uppfyllas.

Vidare instämmer vi med utredningens analys att det finns ett värde att avsätta medel för filmer av hög kvalitet. Vi bedömer dock att den svenska filmen är i ett sådant prekärt läge finansiellt att man bör prioritera film som når en stor publik framför att prioritera film som inte bedöms ha samma publikpotential. Hur bra filmen än är, blir den bara relevant om den har en publik. Ju fler mål som finns, desto mer urvattnat blir varje mål och vi anser därför att målet om ett brett filmutbud av hög kvalitet gärna får finnas med, men då som underordnat mål till huvudmålet om att svensk film når en stor publik.

Dessutom skulle detta mål bli tydligt och mätbart, två grundpelare för att bedöma måluppfyllnad. Vi anser att man därför bör följa den danska modellen att sätta ett explicit mål för svensk film. Med ett mål om besök per capita eller marknadsandel av årets besök skulle målet bli lättare att följa och arbeta mot.

Höjda anslag och en branschgemensam filmfond

Vi instämmer i utredningens slutsats att den centrala utmaningen för svensk film är dess underfinansiering. Om Sverige ska kunna nå samma besöksandel på inhemsk film som våra nordiska grannländer krävs att vi också åstadkommer motsvarande finansiering.

En filmfond kan vara en gångbar modell för att strukturera arbetet, men vi bedömer att det finns stora fördelar med att använda den organisation som finns och de beslutsvägar som upparbetats framför den mödosamma och tidskrävande process det innebär att inrätta ett nytt beslutsorgan. Vi anser därför att man bör genomföra övriga föreslagna reformer i övrigt men rekommenderar att Filminstitutets befintliga struktur bibehålls.

Utmaningen med att inrätta en ny organisation kan belysas på följande sätt. På sida 232 i utredningen noteras att en central uppgift för filmfondens styrgrupp blir att:

"(...) vikta dessa olika insatser mot varandra och utforma de närmare kriterierna för fördelning av respektive stödordning. [...] och det blir till exempel en viktig uppgift för fonden att precisera hur det publikrelaterade stödet ska beräknas för att ge optimala incitament för investeringar i svensk film".

Detta står i kontrast till utredningens egen analys, baserad på den befintliga styrningen och stödutformningen, där deras slutsats lyder:

"(...) större tydlighet på förordningsnivå. Det skulle minska behovet av alternativa styrdokument och skapa större klarhet i vilka stöd som finns, vad de kallas och vilka syften de är tänkta att fylla" (s.224)

Förslaget om stor frihetsgrad för filmfonden har sina meriter, men utformningen blir motsägelsefull mot bakgrund av de slutsatser utredningen gjort från den befintliga styrningen. Trots att man slår fast att styrning, genom förordningen, måste vara tydlig, tycks utredaren här resignera inför uppgiften att ge sådan vägledning. Detta innebär en betydande utmaning i arbetet drar ut på tiden.

Vi är övertygade om att det publikrelaterade stödet måste baseras på biografbesök. Dels för att stödja den svenska filmen, men inte minst för att övriga visningsfönster saknar motsvarande transparens och verifierbarhet om tittarsiffror. Oaktat vad man tycker i sakfrågan belyser detta baksidan med att inrätta ett nytt beslutsorgan som saknar tydliga riktlinjer. Utan direktiv är det svårt för en styrgrupp att besluta om mål och utformning, när parterna i rådet kan ha motstridiga intressen.

Det råder konsensus inom den svenska filmbranschen från såväl producenter, distributörer som biografägare att vi redan förlorat alldeles för mycket tid med nuvarande filmpolitik. Det är angeläget att så snabbt som möjligt stärka den svenska filmen. Det vore olyckligt att undergräva möjligheterna till snabba, effektiva beslut genom att välja vägen att skapa ett nytt beslutsorgan. Vår rekommendation är därför att använda den organisation och den stödutformning som redan finns.

Sänkt moms på biobiljetter och återinförda biografavgifter

Vi tillstyrker fullt ut förslaget att momssatsen på biografföreställningar sänks från 25 procent till 6 procent och instämmer i utredningens slutsats att biobesök bör beskattas i linje med all annan kultur. Vi har heller inga invändningar mot att en biografavgift införs. Denna förändring kommer sannolikt ha begränsad betydelse för Svenska Bio som företag, men det kommer gynna de minsta landsortsbiografer och därmed bidra till att stärka den svenska biografinfrastrukturen och således verka mot målet att film ska visas i hela landet.

Det bör dock noteras att vår bedömning är att utredningens konsekvensanalys blir missvisande då den baseras på 2023 års besökstal. Utbudet av internationell film förväntas förbättras redan år 2026, vilket bör öka biografintäkterna signifikant jämfört med år 2023. Om de reformförslag som presenterats också införs bör svensk film kunna utvecklas starkt inom något år. Av detta följer att vi bedömer att den nya, 6 procentiga, momssatsen tillsammans med en 10 procentig biografavgift inom något år bör överstiga den totala momsen från biografbranschen under år 2023. Biografmarknaden är dynamisk och det vore olyckligt om utredningens konsekvensanalys leder till felaktiga slutsatser kring biografmarknadens bidrag till finansieringen av svensk film.

Vidare bör det tydliggöras att biografavgiftens utformning tar avstamp i det tidigare biografavtalets beräkningsmodell. Det är angeläget att det betonas att förslaget vilar på att avgiften beräknas på samma sätt som tidigare och att detta innebär en samfinansiering från biografägare, distributör och producent. I nuläget åskådliggörs att detta varit utredarens intention, eftersom man i anslaget av förslaget uttryckligen skriver:

*”Filmfonden bör enligt vårt huvudförslag finansieras med ca en tredjedel var av staten, biografägarna och strömningstjänster som riktar sig till svenska konsumenter (**samt indirekt även av distributörer och producenter av svensk film**)” (s. 229, vår fetmarkering)*

För att undvika en situation där amerikanska filmbolag ser biografavgiften som något de kan välja att avstå, behöver det tydliggöras att den föreslagna modellen för ett filmavtal bygger på samma beräkningsmodell som tidigare, där filmhyra beräknas *efter* biografavgiften betalats. I avsaknad av ett sådant klargörande riskerar branschen att hamna i långdragna förhandlingar som ödslar tid eller i värsta fall medför att ett avtal inte kan nås.

Medfinansieringsavgift för strömningstjänster

Betänkandet föreslår vidare att strömningstjänster bör vara med och finansiera gemensamma insatser för audiovisuellt innehåll. Vi tillstyrker förslaget men anser att avgifternas utformning bör göras enligt dansk förlaga. Utredaren betonar i sitt presenterade förslag behovet av finansiering från strömnings-tjänster:

”(...) för att säkra en bärkraftig inhemsk filmnäring över tid [...]” (s. 237).

Vi instämmer i bedömningen men ifrågasätter om den förslagna utformningen fyller detta syfte då undantagen skapar en snedvriden fördel som särskilt gynnar en enskild aktör; amerikanska Netflix.

Vi anser att Danmark gått i bräsch för att säkerställa en långsiktigt framgångsrik och hållbar film-politik och därtill redan infört en modell för medfinansiering från strömningstjänster som bevisligen fungerat. Den avgift som tillämpas där är signifikant högre än den som föreslås här, och vi kan inte se *någon* anledning till att det skulle vara motiverat att *inte* finansiera den svenska filmen i samma utsträck-ning. Särskilt relevant är också, återigen enligt dansk modell, att de strömningstjänster som investerar i svensk filmproduktion endast bör kunna få en *reduktion* av avgiften, inte helt undantas. Det gäller speciellt en multinationell strömningstjänst som redan minimerar svensk bolagsbeskattning genom att fakturera de svenska kunderna från ett utländskt dotterbolag i Luxemburg.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis hoppas vi att detta remissvar kunnat komplettera utredningens analys med rele-vanta kommentarer utifrån de erfarenheter vi har från att driva biografer på små- och medelstora orter.

Vår bedömning är att Filmutredningens gjort en gedigen analys av filmbranschen och att försla-gen är värda att fullt ut tillstyrkas.

Vi instämmer i slutsatsen att momsen på svenska biografbesök måste harmoniseras med övrig kultur. Vi håller också med om att den svenska filmen behöver stärkas finansiellt och är öppna för införandet av en biografavgift likt den som fanns i det tidigare filmavtalet.

Vi tror dock att reformerna skulle förbättras ytterligare om man i än större utsträckning lär av den mycket framgångsrika danska filmpolitiken. Dels bör man, likt de, sätta ett explicit besöksmål. Dels bör man, likt de, i medfinansieringsmodellen från strömningstjänster tillämpa en avgift som återspeglar ett rättvist

bidrag till den inhemska filmproduktionen. I det nuvarande förslaget är avgiften både för låg och behäftad med betydande undantag, vilket framför allt gynnar amerikanska Netflix. Vi har svårt att förstå varför detta är motiverat utan anser att den danska modellen bör kunna användas fullt ut.

Avslutningsvis är det viktigt att framhålla att vi bör göra allt för att undanröja de hinder som skulle kunna innebära att implementeringen av föreslagen blir fördröjd. Den svenska filmbranschen må vara splittrad i många frågor, men här råder konsensus: den svenska filmen behöver stärkas och utredningens förslag välkomnas av alla, eftersom alla parter inser bristerna med tidigare filmpolitik. Vi är alla angelägna om att en reform genomförs så snart som möjligt.

Av denna anledning rekommenderar vi att man använder Filminstitutets nuvarande organisation i stället för att införa en särskild filmfond. Av samma anledning är det nödvändigt att betona att beräkningsmodellen av biografavgiften bygger på samma modell som i det tidigare filmavtalet d.v.s. att det är regeringens intention att också distributörer och producenter indirekt bidrar till finansieringen av svensk film, eftersom en otydlighet i denna fråga skulle kunna leda till utdragna förhandlingar, eller i värsta fall, att ett filmavtal inte kan nås.

Med detta sagt, är det vår bedömning att Filmutredningens reformförslag ger goda möjligheter att stärka den svenska filmen, de svenska biograferna och i förlängningen de svenska småstäderna. Därigenom kan vi återigen bygga upp en stark svensk filmnäring som kan bidra till att stärka varumärket *Sverige* i världen. Det skulle vara av betydande värde såväl kulturellt, som regional- och näringspolitiskt.

Stockholm 24 juni 2025

Suzanna Holmqvist

Firmatecknare för Handelsbolaget Svenska Bio Lidingö